

ACC. N:R M. 16153:1-16.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ulla Malmström, Anderslöv*
Härad: *Vemmenhög* Berättare: " " "
Socken: *Grönby* Berättarens yrke: *fröken*
Uppteckningsår: *1963* Född år *1916* i *Grönby*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

*Räfsor och väfsning. s. 1-16.
(tekn. s. 15-16.)*

LUF 120

2/4-63

Fol 120

Rafsan kallades här i min hembygd
Rivan. Där var olika sorters riva.
F. ex. Hörrian, Lörvira, Barnvira
Trädgårdsvira. m. flera sorter.

Skaffet kallades även för rive skett
eller rive stuge. Pinnarna ficks i
sin höf fette rivepinnar eller
"rive tann". Bågen däremot hade ej
något särskilt benämning

På var det allmänt att de sade
Att skall vi ut och riva lör eller
riva runt- dragan. m. m.

Skaffet på räfsan är nog i dessa trides
mest av ask. I första triden gjordes det
nog av trädgrenar själva skäftet eller
staken men däremot var bägen av pile
det gick bäst att lösa. De är 1.75 m långa
runda på 1/2 m längd och är som de fyr-
kantiga i nedre ändarna. Slunnet är nog
av samma slag här först av olika sorters
grenar sedermera av ask. Det var ungefär
en 2 m i längd något liknande en bäge
dessa som de som användes till stället
de andra som raka.

Pinnarna som också gjordes av trädgrenar
men sedermera varades små runda
pinnar ungefär 6-7 m långa och en 12-15
st på varje räfsa.

Bågen gjordes av pilekärnor som var
bägligt tärda. Så bågdes träpinnen
och tätydes till för hand med hjälp
av en kniv och sattes på en vis fört
på munnet och stack genom ett hål
en 3-4 cm upp på räfselåket.

Räfsan var förändrads mycke och är nu
hela munnet med pinnar och allt av järn
och endast skeftet av trä.

Skåpning av räfsan var i vidrigaste stadiet
på 1800-talet, endast tjärades nederdelen
redovisade målades med delar i röd,
grön eller blå färg också var den
övrige delen täckt olja, namnet med en
svart lackfärg. Efter myckning av räfsan var
jag inget minne av, mer än grått och till
fanns fastmörkhet med höll målade hjärter

med pilar. Dessa räfsor var ej till att
andvändas de var endast till minne
och att hänga till synes för gästes.

Ingen sådan räfsa finnes i dessa
pakter utan är en gammal saga blott.

I dessa pakter på slutet av 1800 talet
andvänds olika slags av räfsor.

En särskild slags av räfsor var
den med rakt skaft och kurbudet i
en till bäge med fäste av 2 skidpinna
fästa med hud pluggar och en 12-15
pinnes på 1 dm. avstånd. Denna slags
räfsor andvändes till den riktiga släkten.
Så fanns där med pinnarna tätare
för höbärgningens. Så fanns en
tyngre slags räfsor som andvändes vid
hädgårdens arbeten.

Den Ammurpanke hästräfsan kom till
dessa häfter i slutet av 1800-talet,
och andrönds firk på de stora gårdarna
60-100 tunnlands gårdarna. De mindre
gårdarna andrönds de gamla hemma-
gjorda släpströms. De som gjordes av
en bred hästkläng med långa och korta
pinns i fästa i denna de satta växel
vis. På var där en hästpinne vid den
ena ridan som den som gick och
körde släpströms kunde de upp o ned
se höet och sådes (den som kallade
stubbarna) kunde läggas i strängar eller
långa rader. De så kallade släpströms
pinns än i dag och andrönds ordart
för höbärgningen men den är nu mycket
moderniserad.

De Amerikanska hästarna användes
än i dag bara med den förändringen
de har tagit bort skepparna och ersatt
dessa med en järnstång gjord med
2 med bitar och så fäster detta på
efter kaktorn men dessa hästarna
användes endast vid den rätta slätten.

Marstält och kängstält och sjögräs
eller fräken kallas jerns ej alls i dessa
kakter. Men rårön användes ej
vid gödsel i färd och utan då användes
rakor så kallade kackjarn eller en
4 hornad grej. Kallas gödselgrej.

Någon räfsmakare fanns inte här i
kåkten. På slutet av 1800 talet och en tid
in på 1900 talet gjordes räfsarna såväl
andra redskap kända på gårdarna. Det var
på vintern som drängarna satta och
gjorde töjdarbetet för hand och tillreds
för den kommande vår och höstarbetet.
Det var nog även omkring 1920 som detta
arbete upphörde. Men är det allt bortlagt.
Göingenkyliden är nog känd för sin
tillskrivning av sådant slag redskap.
Söndriga räfsor lagades av gårdens folk
och några reservrinnor fanns ej till
hands utan då användes räfsor i det
skick som den var och lagades sedan
gärna mossastrickt till vintern kom
då alla verktyg gjordes i ordning

Råsom och andra dags slöjdelster
sålles av kringfarande gärdfars-handlere
gärna komma dessa ifrån Gölungebryggen
De kom då varje vår och höst.
De körde med smala lätta vagnar
dragne av hästar. En o annan syns
ännu någon gång gärna då i samband
med marknader. Man kände nog alltid
något nytt varje gång. I äldre tider
hade då dessa Gölungegubbar som de
kallades lite av varje såsom skaff,
munad, o pinner och alle sorters delar
som hör till men detta är nu helt borta
Nu har de bara färdiga saker att sälja
En god och bra råfärd skulle vara till
och lagom lång varigerande på personen
själv ifråga.

Det var även omkring 1960 som Lant-
handlaren i denna by hade stängt
i sina affärer.

Kurserade affären har ej kundgjorda
stängt ut och denna kommer istället
närm de fabriker

I gamla tider hade var och en sitt
barn i sina närm.

Man fastade näsran med högra handen
hänmt således långt ned vid skeften
glut. nere omot bägen, och så räcktes
hand långt upp. Så brukade man
säcka händer allt eftersom man rips
iförn näsen eller minster sida.

Någon ålder fanns nog ej när de fingo
vara, med det berodde sig nog på dels
brådskinn vid skotten och dels om de
var svaga och hade färdighet för sådant
arbete. Det var endast krinnfolkens
att ripsa. Vid skotten var det var och
en hade en dräng eller den som högg
såden med lise att följa efter. Det kunde
nog att de ripsa om kepp och då blev
den sista utskallt.

Skogsbyggdarnas folk var nog mera
hemma och dans vid sitt cykel
än här nere på stället. Deres åker
fält var mera vira ett råsa för där
var mera kuperad mark med stonar
allt här och där i skogstrakterna.

Gläns äro fälten och har varit genom
hickorna störe och slitare.

Att råsa rent var nog ej så viktigt
för på slutet av 1800 talet kommo de
första rejsrifsarna till och då råfades
öns dela åkeren till rent. Men i äldre
tider fingo de nog råsa rent för änte
så mycket skulle gå till spill.

Räfsans andrändning vid sädesbärgningen
såh när de högs runt om stycken så
räfsades sädesstämman tillsammans och
ledes i så buntas som sedan bands
om till en kår som sedan sattes
2-2 isammen i små sädeskvar.

Sedermera på hösten år 1900 sålde de
sjöstränderna kommo till högs det och
räfsades endast vid höstarna så
de kunde köras in på fältet.

Och nu i dessa tider dugger de ej i höstarna
utan då kör de in med skördeströarna
och packas på fältet.

På höstplanen andrändes räfsan till
att reda och breda ut kårarna runt
på golvet där den sedan hörsades
och sedan andrändes räfsan till att
samla ihop halmen med.

Vårje råfserke hade sin egen råfsa
det var husbonden som höll redskapen
åt dem.

På våren råfsades ej markerna
för sådder här i dessa bekter.

På mindre gårdar råfsades höet för
hand de hade då en "ljura" till hjälp
att samla det i små hyss.

På de större gårdarna användes
släp-råfsen som råfsades höet i
låge skångar som redan med
råfsor och tjorns hjälp flyttades
ihop till små hyss eller ledes
rätt på kissojn. I dessa bekter var
der endast 2 man på varje ljura.

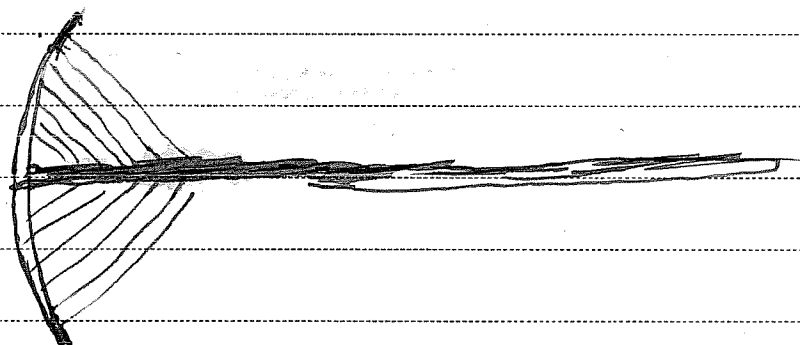
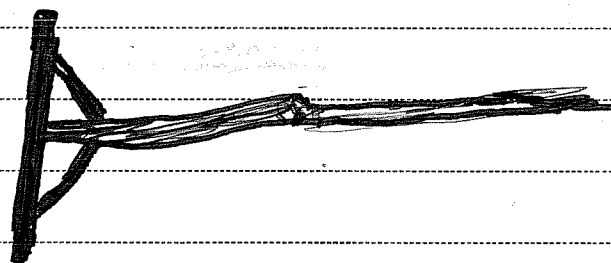
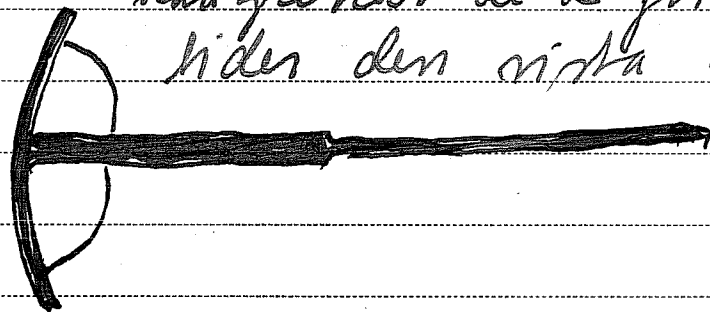
Räfsorna frösades gärna på kornbjälkar
eller liggande på ett litet gräs eller på
yta för att de ska bli de nya och ej
bli att andranda. De kallas att en
räfsa kunde slå sig.

På åkern hängdes de gärna i ett träd om det
fanns något i närheten. De kunde också
hållas i ett träd med varandra.

Men har alltid räfsorna på axeln när man
går ut till fältet.

I dessa tider har de gamla räfsorna
helt försvunnit och ersatts med nya
modeller på räfsor.

3 st gamla rifs hypon, gjorda av
hådgrenar de 2 första är äldre
hides den sista är släpkid.
sakallad
en lörrejsa.

Detta skall föreställa en
kläpnäsa som drages av en häst.

